

## آسیب‌شناسی مداحی

اشعار بی‌محتوا، عبارات سخیف به ویژه هنگامی که با موسیقی‌های مبتذل پاپ و صادرات لس‌آنجلسی ترکیب می‌شوند و شعارهای آزار دهنده‌ای که متأسفانه به نام عزاداری توسط مداحان خوانده و در ابعاد گسترده‌تری از رسانه ملی پخش می‌شود، معجونی را پدید می‌آورند که به تنهایی می‌تواند تیشه به ریشه اندیشه و اعتقادات دینی نسلی بزند که از هر سو در معرض تهاجمات فرهنگی گوناگون است. بیش از ربع قرن از انقلاب اسلامی می‌گذرد و هنوز هیچ نهاد و سازمانی مسئولیت اداره و هدایت این جریان عظیم را به عهده نگرفته است. تعداد آثار موسیقایی ساخته شده درباره عاشورا از شمار انگشتان دست بیشتر نیست و در میان آنها هم نمی‌توان آثار شاخص و متقن و قابل دفاع چندانی پیدا کرد.

هنوز هم اشعار اندکی که درباره این رویداد عظیم سروده شده‌اند، در هیچ رسانه‌ای خوانده نمی‌شوند و اگر به مناسبتی خوانده شوند، چنان در میان هیاهوی آثار سخیف گم می‌شوند که راه به جایی نمی‌برند. سال‌ها از خلق قصیده محتشم کاشانی می‌گذرد و هنوز کسی توان و جرئت جایگزینی و یادست کم هم نشینی غزل و قصیده‌ای، نه بهتر از آن که همسنگ با آن، را هم ندارد.

هنوز مداحان ما تحت آموزش صحیح قرار نگرفته‌اند که هر چیزی را و به هر شکلی نخوانند. هنوز از میان ضجه‌های مداحان، نغمه‌های ترانه‌های فلان خواننده قدیم و جدید به گوش می‌رسد و به نام عزاداری



مواجهه با این آسیب‌ها حافظ فرهنگ دینی خود باشند و به جای دامن زدن به آنها، برخوردی معقول و مشروع داشته باشند. این آسیب‌ها ذیلاً در سه محور کلی فرم و قالب مداحی، محتوای مداحی، و شخصیت مداحان خلاصه شده‌اند.

### یکم) آسیب‌شناسی مداحی امروز از منظر فرم و قالب

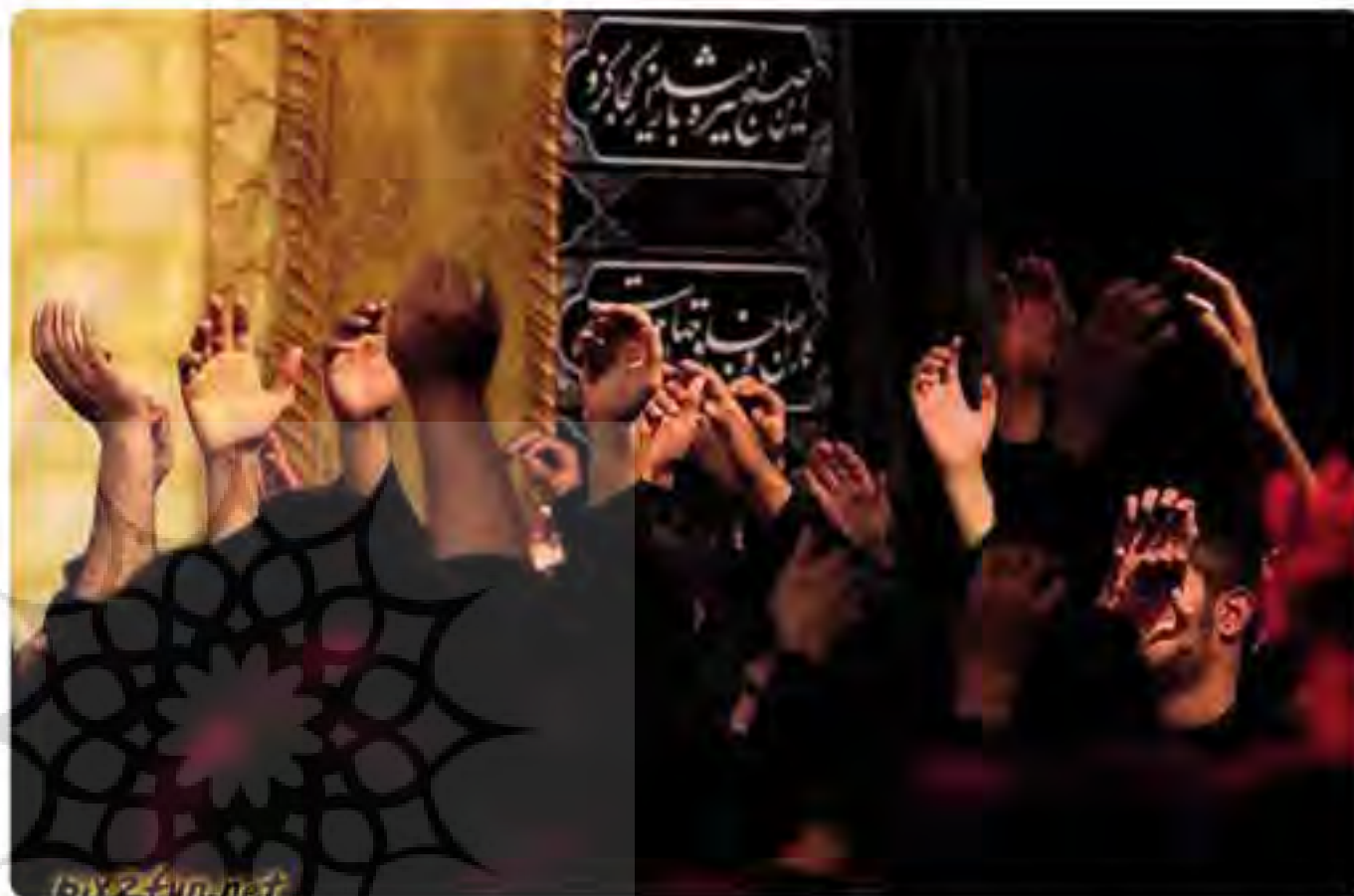
الف) توجه بیش از حد به قالب و ظاهر مداحی محافل عزاداری معصومان، پیش از هر چیز، فرصتی است برای بازسازی احساسات عمیق و اصیل معنوی، فراگیری سبک زندگی و اخلاقی صحیح، و الگو گرفتن از فضائل و سجایای اخلاقی امامان

اباعبدالله (علیه السلام) مخاطب را به دنیایی می‌برد که مورد تنفر سیدالشهدا (علیه السلام) و هر انسان صاحب دردی است. هنوز در عزاداری‌ها شاهد حرکات و رفتارهایی هستیم که عزاداری اباعبدالله (علیه السلام) را تبدیل به یک کارناوال توهین‌آمیز می‌کند و در آنها نه تنها شعارهای اصلی عاشورا مورد غفلت قرار می‌گیرند، که به شکلی تلویحی و یا حتی صراحتاً شعارهای مد روز و اینترنتی و شادکننده دل دشمنان مطرح می‌شوند. از این رو ضروری است تا با آسیب‌شناسی مداحی امروز زمینه‌های آگاهی مخاطبان فراهم گردد. آگاهی از انواع این آسیب‌ها و تبعات منفی حاصل از آنها، حساسیتی را در مخاطب ایجاد می‌کند که سبب می‌شود تا خود شنوندگان در



دو ن شأن حضرات اولیاء و مجالس آنان است، وقتی برای مخاطبی خوانده می‌شود و مخاطب این آهنگ را شنیده باشد تداعی ذهنی نامطلوبی خواهد داشت. نبی اکرم (ص) فرمود: «قرأ و القرآن بالحن العرب و اصواتها و ایاکم و لحن اهل الفسق و اهل الکبائر؛ قرآن را با لحن عربی بخوانید و از لحن‌های اهل فسق و گناهان کبیره پرهیزید» وقتی چنین دستوری در باب قرآن وارد شده است، می‌توان گفت حتماً در باب امامان معصوم نیز که قرآن ناطق‌اند و بزرگداشت آنها بزرگداشت شأن اسلام و قرآن است، رعایت این امر ضرورت دارد.

در گذشته نواها و نغمات استفاده شده در تعزیه ایرانی آن قدر دارای غنای موسیقایی بود، که به نظر بعضی صاحب‌نظران موسیقی، نظیر ابوالحسن صبا، این نغمات ضامن حفظ موسیقی، ایرانی بوده است. همچنین از قول برخی اساتید موسیقی نظیر استاد موسی معروفی، نقل شده که بعضی بزرگان موسیقی ایران، از جمله ابوالحسن اقبال السلطان، برای یادگیری و درس‌آموزی در مجالس تعزیه حضور می‌یافته‌اند. جای تأسف است که امروزه برخی از مداحان با گرت‌برداری از خوانندگان لس‌آنجلسی و یا تقلید از سبک‌هایی نظیر متال، سعی در اجرای نوحه‌ها و مرثیاتی خود در قالبی نامتناسب با فرهنگ ایرانی - اسلامی دارند.



و صورت) در مقایسه با گذشته، که بیشتر به متن و محتوای نوحه‌ها توجه می‌شد، مداحی جدید را از مداحی سنتی متفاوت ساخته است و این امر ضرورت بازگشت به عزاداری سنتی را، که از توصیه‌های امام خمینی (ره) بود، روشن می‌سازد.

ب) استفاده از سبک‌های مبتذل، تقلیدی و نامناسب یکی از مشکلات جدی مداحی‌های جدید رواج بی‌حد و حصر آهنگ‌ها و سبک‌هایی است که هیچ هماهنگی، قرابت و نسبتی با فرهنگ اهل بیت (علیهم السلام) و مجالس آنها ندارد. تا جایی که متأسفانه بعضی از آهنگ‌های مورد استفاده مداحان کپی از موسیقی‌های غربی است. آهنگ‌ها، جدای از اینکه

بزرگوار. از این رو شایسته است که به جای تأکید بیش از حد بر قالب و فرم اجرای نوحه‌ها و مرثیاتی و نغمات در محتوای اشعار تأمل شود. بدون شک رشد و تعالی اخلاق حاضران در مجالس عزاداری است که در راستای زندگی مقاصد عالی اهل بیت (علیهم السلام) است و تنها در صورت حصول آن است که می‌توان به ثواب اخروی این‌گونه مجالس امیدوار بود. اگرچه همواره باید تلاش شود که شکل و قالب برگزاری محافل عزاداری معصومین نیز در هنرمندانه‌ترین وضع ممکن صورت پذیرد، اما نکته اینجاست که توجه به محتوا نباید تحت‌الشعاع پرداختن بیش از حد به زرق و برق قالب و فرم گردد. امروزه توجه به امور حاشیه‌ای در مراسم عزاداری (مثل توجه به فرم



## دوم) آسیب‌شناسی مداحی امروز از منظر محتوای مطالب

الف) خواندن روضه‌های دروغ و بی‌پایه

این معضل از قدیم همواره گریبان‌گیر بخشی از جامعه مداحان بوده و در حقیقت میدانی بزرگ برای آزمایش تقوای مداح به حساب می‌آید. انتخاب اینکه شما با یک کلمه دروغ، مجلسی را سرتاپا اشک و داد و فریاد کنید یا اینکه مقتلی را راست و مستند بخوانید و حتی اگر یک قطره اشک از چشم کسی نریزد، امتحانی است بسیار بزرگ. معمولاً آشنا نبودن مداح با تاریخ و مقاتل معتبر و مشهور باعث می‌شود که در خواندن روضه به ذکر وقایع مجعول و بی‌پایه پناه ببرد و بسیاری اوقات به بهانه «زبان حال» گفتن، چیزهایی بگوید که موجب وهن و کسر شأن حضرات ائمه (علیهم السلام) شود. این امر یکی از عوامل دامن زدن به تحریف زندگی امامان معصوم و همچنین خرافه‌گرایی در مجالس عزاداری است که در همین ویژه‌نامه، جداگانه و به تفصیل بیشتری به آنها پرداخته شده است.

ب) غلو

غلو و مبالغات جاهلانه آفتی است که مجالس عزاداری شیعیان را بسیار آزوده است. در سیره امامان معصوم (علیهم السلام) با هیچ انحرافی مانند غلو برخورد نشده است. ائمه بزرگوار شیعه در مقابل هرگونه مبالغه و غلوی می‌ایستادند و تاریخ گواه است که در این مورد هرگز اهل تساهل و مداهنه نبودند. قرآن کریم می‌فرماید: «یا اهل الکتاب لا تغلوا فی دینکم ولا تقولوا علی الله الا الحق؛ ای اهل کتاب، غلو در دین نکنید و بر خدا جز حق نگویند»

پیامبر (ص) نیز مبارزه با غلو را به عنوان یکی از برنامه‌های فرهنگی خود همواره در دستور کار قرار می‌دادند. از پیامبر اسلام وارد شده است که فرمود: «ایکم والغلو فی الدین فانما هلاک من کان قبلکم بالغلو فی الدین؛ از غلو در دین بپرهیزید، گذشتگان شما با غلو در دین هلاک شدند». همچنین امامان ما نیز شدیدترین برخورد را با غلات داشتند. امیرالمؤمنین (علیه السلام) می‌فرماید: «اللهم انی بریء من الغلاة کبرائه عیسی بن مریم من النصارى اللهم اخذلهم ابدأ ولا تتصر منهم احدا؛ خدایا من از غلات بیزارم همانند بیزاری حضرت عیسی از نصارا. خدایا آنها را تا همیشه خوار کن و هیچ کلام از آنها را یاری مکن». امام صادق (علیه السلام) نیز فرمود: «احذروا علی سببکم الغلاة لا یفسدوهم فان الغلاة شر خلق الله یصغرون عظمه الله ویدعون الی یوبیه لعباد الله و الله ان الغلاة لشر من اليهود النصارى و المجرس و الذین اشرکوا؛ بترسید از اینکه غلو کنندگان جوانان شما را فاسد کنند. غلات بدترین بتدگان خدا هستند که عظمت خداوند را تحقیر می‌کنند و ادعای خدایی برای بتدگان خدا دارند. به خدا قسم غلات بدتر از یهود و نصارا و مجوس و مشرکان هستند». در همین زمینه از امام رضا (علیه السلام) نیز روایت شده که فرمود: «لعن الله الغلاة... لا تقاعدوا هم ولا تصادقوا هم و ابراء منهم بریء الله منهم؛ خدا غلات را لعنت کند. هم‌نشین اینها نشوید طرح دوستی با آنها نریزید، همان‌گونه که خداوند از آنها برائت جسته، شما هم برائت بجویند».

با وجود این موضع‌گیری روشن از سوی قرآن، پیامبر

و امامان (علیهم السلام) در مورد غلو متأسفانه این ردیله اخلاقی و اعتقادی در کلمات و اشعار برخی از مداحان وجود دارد و دستاویزی برای بدگویی دشمنان در حق شیعه گردیده است. برای نمونه می‌توان تنها به ذکر چند مورد زیر اکتفا کرد:

- من دیوانه شدم زنجیر کو / من حسین اللہی ام تکفیر کو

- امشب از عشق تو مست مستم من / هر چه بادا باد، علی پرستم من

- صفا و مروه دیدم، دور حرم دویدم / هیچ کجا برای من، کرب و بلا نمی‌شود

- خونی که ز سر و سینه عزاداران امام حسین بچکد، از آب پاک‌تر است.

- هر کس از اول محرم تا آخر صفر سیاه بر تن نکند شیعه نیست.

- لا اله الا زینب.

- علی بن ابی طالب زاده شده تا خدا تنها نماند.

ج) افراط در وصف سیمای ظاهری معصومین (علیهم السلام)

اهل بیت الگویی زندگی‌اند و نباید در مجالس وعظ و ذکر سخنانی گفت که الگو و سرمشق بودن آنان را تحت‌الشعاع خود قرار دهد. در برخی از موارد به قدری بر توصیف زیبایی چشم و ابرو و قد و بالای اهل بیت (علیه السلام) تأکید می‌شود که فضایل اخلاقی آنها در حاشیه قرار می‌گیرد. در سیره معصومین بزرگوار آنچه برای ما اهمیت دارد تبعیت از رویه اخلاقی و رفتار دینی و انسان‌ساز آنان است،



نه تکیه بر جزئیات چهره و اندامی که تخیل گوینده آن را پر و بال می‌دهد.

اساساً استفاده بی‌رویه از واژه‌هایی چون چشم و ابرو و خط و خال و قد و بالا و... و خواندن اشعاری از این دست که «همچو مادرت زهرا، از همه خوشگل تری»، نقض غرض امامان معصوم است و اهداف اصلی آن بزرگواران را از مجاهدت‌های خویش پوشانده، توجه افراد را به مطالب حاشیه‌ای جلب می‌نماید. در حالی که هدف اهل بیت (علیهم السلام) اعتلای کلمه حق و مبارزه با بدعت‌ها و ظلم‌ها و ولایت طواغیت بر انسان‌ها در عرصه فکر و عمل است. بنگرید به نمونه‌هایی از این دست اشعار:

- همه هستیمو مدیون چشما تم می‌دونی

از همان روز ازل مست نگاتم می‌دونی

- کار چشماش دلبریه

قد و بالای قشنگش عجب محشریه

- سیاهه چشات جزیره دله

هر کس از نسل توئه چه خوشگله

- با این که من خوب می‌دونم آدمی بی‌اصل و نسبم

بده اجازمای خدا عشقمو نقاشی کنم

خوب می‌شه قلب عاشقم به طرح خوشگل می‌زنم

نقش به مرد پهلون طرح شمایل می‌زنم

به روی صفحه می‌کشم پیشانی بلندشو

ایروهای کمونی شو صورت آسمونی شو

تا که به چشماش می‌رسم، کشیدنش چه مشکله

آخه چشای یار من سیاهه، خیلی خوشگله

آیا اینها مناقب اهل بیت (علیهم السلام) است؟ آیا

داشتن چشم‌های آن چنانی ارزش است یا فداکاری‌ها

و از جان گذشتگی‌ها؟

(د) استفاده از اشعار نامناسب

امروزه در هیئت‌ها بسیاری از چیزهایی که به عنوان شعر، مخصوصاً در قالب نوحه و شور خوانده می‌شود، حتی فاقد وزن، ردیف و قافیه صحیح است. علاوه بر این محتوای این اشعار نیز غالباً تهی از معارف بلندی است که در زندگی اخلاقی و دینی ائمه (علیهم السلام) موجود بوده است. بسیاری از اشعار صرفاً برای برانگیختن احساسات ساخته شده‌اند. از این رو در بسیاری از این اشعار واژگان ذلت‌بار، خوارکننده و ترحم‌انگیزی در حق معصومان استفاده می‌شود که به هیچ روی با شخصیت بزرگ آنان تناسبی ندارد؛ تعابیری نظیر زینب مضطر، قاسم ناکام، زین العابدین بیمار و... به طور قطع ذلت از ساحت مقدس اهل بیت (علیهم السلام) به دور است؛ چنان که قرآن کریم نیز به این امر اشاره دارد: «ولله العزة و لرسوله و للمؤمنین». به همین دلیل است که امام حسین (علیه السلام) حتی به بازماندگان خویش هم تأکید بر حفظ عزت دارد: «یا اختی انی اقسمت علیک قبری قسمی لا تشقی علی حبیبی و لا تخمشی علی وجهی و لا تدعی علی بالویل و الثبور اذا انا هلکت؛ خواهرم تو را قسم می‌دهم که پس از من گریبان چاک مکن، سیلی بر صورت مزین، و بر من کلمات وای و نابودی را به کار میر». از این رو سزاوار است تا به جای استفاده مکرر از واژگانی نظیر، بیچاره، تشنه لب، مظلوم، غریب، تنه‌ها، بی‌کس و... از کلماتی مانند شجاعت، شرف، ایثار، مردانگی، غیرت، ایستادگی،

وفا، ادب، و سایر صفات و سجایای اخلاقی معصومان استفاده شود.

(ه) نقل معارف اسلامی به شیوه‌های بسست

مطرح کردن معارف اسلامی در قالب‌هایی نظیر دیدن خواب و... از دیگر آسیب‌هایی است که محتوای مطالب مداحان را تهدید می‌کند. روشن است اعتقادی که با خواب درست شود با خواب هم از بین می‌رود. خواب و مکاشفه در اعتقادات شیعه، برای خود بیننده حجتی قطعی نیست، چه رسد به دیگران؛ در روایت حسنه ابراهیم بن هاشم وارد شده که امام صادق (علیه السلام) در جواب سائلی که از افسانه خواب ابی بن کعب سؤال نموده فرمود: «ان دین الله اعز ان یری فی النوم؛ دین خکا محکم‌تر از آن است که با خواب سنجیده شود».

ائمه بزرگوار شیعه در مقابل هرگونه مبالغه و غلوی می‌ایستادند و تاریخ گواه است که در این مورد هرگز اهل تساهل و مداهنه نبودند.

اگرچه دیدن رؤیاهای صادقانه مورد تأیید دین اسلام است، اما باید توجه داشت که به گفته بزرگان ما، نظیر شیخ انصاری، این امر در غایت ندرت است و جز برای معدودی از افراد حاصل نمی‌شود. بنابراین نباید با دامن زدن به این امر که راهی برای اثبات و نفی آن نیست، حربه‌ای به دست شیادان دهیم که از این رهگذر دروغ‌های خود را در مجالس عزاداری معصومان مطرح کنند.



و) تحقیر شأن انسانی شنوندگان و حاضران در مجلس استفاده از اشعار نامناسب گاه تا بدان جا پیش می‌رود که به تحقیر حاضران در جلسه، که مجبور به تکرار یک بند از اشعار مورد استفاده مداح هستند، می‌انجامد. این در حالی است که در میراث اسلامی هیچ گاه اهل بیت (علیهم السلام) ذلت را برای پیروانشان نمی‌پسندند. در احادیث وارد شده است که: «لا ینبغی للمؤمن ان یدل نفسه؛ سزاوار نیست مؤمن خود را ذلیل کند».

استفاده از اشعار نامناسب گاه تا بدان جا پیش می‌رود که به تحقیر حاضران در جلسه، که مجبور به تکرار یک بند از اشعار مورد استفاده مداح هستند، می‌انجامد

در این خصوص از مراجع عظام تقلید سؤال شده است که برخی مداحان شعرهای نامناسبی مانند «من سگ کوی زینبم» خوانده، یا قلاده سگ به گردن انداخته و صدای سگ در می‌آورند، وظیفه ما در برخورد با این افراد چیست؟

ج: مداحی و خواندن اشعار در مجالس اهل بیت (علیهم السلام) باید طوری باشد که موجب وهن شیعه نباشد و بهانه به دست دشمنان شیعه ندهد. در مجالس اهل بیت (علیهم السلام) باید اشعاری خوانده شود که فضایل آن بزرگواران بیان شود و مصائب و مظلومیت آنها برای مردم گفته شود. ائمه از ما نخواستند که خود را به صورت حیوان در آوریم. آنچه از ما خواسته اند این است که مؤمن صالح باشیم و اخلاق ما اخلاقی باشد که از آن بزرگواران رسیده است.

ز) استفاده از گویش کوچه بازاری و لهجه اهل باطل ظاهراً این به عنوان یک ارزش بین مداحان مطرح شده که مداح باید دانش مشدی‌گری و لوطی‌گری را در حد اعلای آن رعایت کند. از مشخصات این نوع ادبیات استفاده از الفاظ سخیفی است که به هیچ وجه در شأن زبانی نیست که ذکر حضرات ائمه (علیهم السلام) می‌گوید. حتی کلفت کردن صدا نیز به تبعیت از همین فرهنگ و گویش در بین بسیاری از مداحان نوجوان و جوان باب شده است. حال آنکه این ادبیات هیچ گاه در بین بزرگان دینی ما و علمای سلف سابقه و رواج نداشته و همواره ادبیاتی توأم با ادب و وقار و طمأنینه بر منابر و عظم و مرثیه خوانی حاکم بوده است.

ح) طبقه‌بندی مستمعان

از رسوم بسیار ناپسند این روزگار در باب مداحی تبعیض و تقسیم‌بندی مستمعان به محرم و نامحرم و عمومی و خصوصی است. در بعضی مجالس عزاداری مشاهده می‌شود که مداح گفتن بعضی مطالب را به زمانی حواله می‌دهد که نامحرمی در مجلس نباشد و همه، به اصطلاح، اهل حال باشند. نتیجه عنوان کردن این امر در جمع عمومی آن است که مستمعان خود را نامحرم و بیگانه از بارگاه معنوی ائمه (علیهم السلام) دانسته، و از حضور دوباره در مجالس این چنین دلسرد می‌گردند. گفتنی است که حتی علما و عرفای بزرگ تاریخ اسلام نیز چنین جایگاه و شأنی برای خود قائل نبوده‌اند که در حضور جمع، حاضران محفل معنوی امام حسین و اهل بیت (علیهم السلام)

را به محرم و نامحرم تقسیم‌بندی کنند.

ط) اظهار نظر پیرامون مسائلی که درباره آنها تخصص ندارند

از دیگر آسیب‌های جدی مجامع و محافل مذهبی این است که استقبال جوانان از مجالس مداحی باعث شده مداحان خود را در جایگاه وعظ و افتاء و دستگیری از خلق دیده، شئونی فراتر از خویش برای خود قائل باشند. بعضی از مداحان امروزی هم متنبیری‌اند، هم خطیب، هم کارشناس روایات و احادیث، هم مفسر قرآن و حدیث، هم استاد اخلاق و سیر و سلوک، هم مرجع تقلید، و هم کارشناس و تحلیلگر مسائل سیاسی، اقتصادی، علمی و نظامی.

سوم) آسیب‌هایی که شخصیت مداحان را تهدید می‌کند

الف) برخورد کاسب‌کارانه با مجالس عزاداری شکی نیست که عده‌ای در ایران و دیگر محیط‌های شیعی از حواشی مراسم عزاداری ارتزاق می‌کنند. این مسئله به خودی خود مذموم نیست؛ اما اگر ارتزاق از دستگاه حسینی تبدیل به پول‌زدگی و تعیین دستمزدهای گزاف بی‌انجامد، آنگاه مشمول حکم سوءاستفاده مالی از عقیده مردم می‌شود. در اصول کافی از امام باقر (علیه السلام) نقل شده است: «لا تاکل بنا الناس فی فقرک الله؛<sup>۲</sup> به اسم ما مردم را چپاول نکن که خداوند فقر را بر تو مسلط می‌سازد». به گفته آن بزرگوار خداوند کسانی که دستگاه دین را به سفره نان و نام خود تبدیل کرده‌اند، لعنت کرده



است. همچنین از معصومین وارد شده است: «یا اباالنعمان لا تستأکل بنا الناس فلا یریدک الله بذلک الا فقرا! از راه ما ارتزاق نکن که خداوند بر فقرت خواهد افزود».

ب) باندبازی، مریدبازی و نوجه پروری

شاید دلیل رواج این آفت این باشد که مداح به دلیل نداشتن هنر مجلس گردانی و ارتباط با انواع مخاطب، فقط در شرایطی خاص و با حضور عده‌ای خاص می‌تواند خوب بخواند و گرمی مجلس او وابسته به حضور همین اشخاص و شنوندگان حرفه‌ای است. برخی از مداحان حرفه‌ای تیمی چندده نفره متشکل از گریه کن و سینه‌زن حرفه‌ای دارند که در تمام مجالس خود آنها را به همراه می‌برند تا در گوشه و کنار مجلس مستقر گردند و شور محفل عزار از یاد کنند.

ج) وابستگی سیاسی و سیاست‌زدگی

گاهی مشاهده می‌شود که مداح با سواستفاده از مجلس عزاداری معصومان به تبلیغ یک جناح سیاسی و یا سیاستمدارانی خاص می‌پردازد. مجالس عزاداری نباید محلی برای تبلیغ جناح‌های سیاسی یا سیاستمداران باشد. قداست و معنویت برنامه‌های عاشورایی فراتر از دسته‌بندی‌های سیاسی است و هرگز نباید این محافل روحانی را به جلسات سیاسی تبدیل کرد.

در پایان به نتایج یک تحقیق جامعه‌شناختی در باب تفاوت‌های مداحان سنتی و مداحان امروزی اشاره می‌گردد. داود صفا و دکتر محمود نجاتی حسینی در

تحقیقی که بر روی محتوای مجالس عزاداری صورت داده‌اند، توانستند تا با ارائه آمار، مقایسه‌ای میان مداحی‌های سنتی و مدرن انجام دهند. بخشی از نتایج این تحقیق در نمودار زیر قابل مشاهده است:

متغیر	مداحی سنتی	مداحی مدرن
پوشش مداح در هنگام مداحی	۸۰٪ با پیراهن و ۲۰٪ با کت و شلوار	۶۲٪ با تی شرت و ۳۸٪ با پیراهن
سن مداح در سال اجرای مداحی	۵۶٪ در گروه سنی ۴۱ سال و بیشتر	۷۸٪ در گروه سنی بین ۲۰ تا ۳۰ سال
محتوای اشعار مداحی	۱. توصیف روابط عاطفی و خانوادگی بین اهل بیت (علیهم السلام) ۲. بیان مصائب و مظلومیت اهل بیت (علیهم السلام) ۳. هم ذات پنداری و خواندن زبان حال	۱. اظهار عشق به معشوق زمینی؛ ۲. اظهار ارادت به ارباب و مولا و حرم آنها ۳. سرزنش خود به عنوان موجود گنهکار

متغیر	مداحی سنتی	مداحی مدرن
توجه به پیوندهای اجتماعی در اشعار	۸۶٪ توجه دارد	اغلب توجه ندارد
آگاهی بخشی به مخاطبان در زمینه های دینی	۵۴٪ سبب آگاهی بخشی به مخاطبان می شود	۲٪ سبب آگاهی بخشی به مخاطب می شود
برهنه شدن حضار در حین سینه زنی	در ۶۴٪ مجالس وجود داشته	در ۹۸٪ مجالس وجود دارد
میزان هیجان آفرینی توسط حضار از طریق گریه با فریاد بلند	در ۵۶٪ مجالس وجود نداشته و در ۴۴٪ مجالس گاهی اوقات وجود داشته	در ۷۳٪ مجالس اکثر اوقات وجود داشته
هیجان آفرینی با موسیقی و ضرباهنگ تند	در ۷٪ مجالس وجود داشته	در ۹٪ مجالس وجود دارد



متغیر	مداحی سنتی	مداحی مدرن
درون مایه ی محتوایی	در ۵۰٪ موارد درون مایه عاطفی و احساسی و در ۴۶٪ موارد درون مایه ی اخلاقی	در ۹۶٪ موارد درون مایه احساسی و عاطفی
به کارگیری واژه های نظیر می، مستی، ساقی، خمار، پیاله	در ۲۴٪ وجود داشته	در ۹۴٪ وجود داشته
به کارگیری واژه های تحقیرآمیز در اشعار مانند سگ، قلاده، دیوانه، نوکر، غلام و ...	اصلا استفاده نمی شده	در ۶۴٪ موارد و مطالعات فریبشی استفاده می شود
به کارگیری ادبیات محاوره ای	در ۵۶٪ موارد اصلا استفاده نمیشده و در ۳۳٪ موارد گاهی اوقات به کار می رفته	در ۹۴٪ موارد ادبیات محاوره ای استفاده می شود

#### منبع

- بابایی، رضا، آسیب شناسی مجالس عزاداری، نشریه پیام، محرم ۱۳۸۶، شماره ۸۶
- صفادلو، نجاتی حسینی، محمود، تحلیل محتوای مداحی های مذهبی مردم پسند (مقایسه مداحی های سنتی و مدرن)، نشریه معرفت فرهنگی اجتماعی، پاییز ۱۳۹۰، شماره ۸
- عبداللهی، محمد اسماعیل، خرافه گرایی در عزاداری، نشریه پژوهش های اجتماعی اسلامی، مهر و آبان ۱۳۹۰، شماره ۹۰
- فجزی، محمد مهدی، آسیب شناسی عزاداری، نشریه مبلغان، آذر و دی ۱۳۸۹، شماره ۱۳۵
- نشریه بالذات الحسین علیه السلام، ۵/۱۱/۱۳۸۴، صفحه ۶
- سخنرانی آیت الله احمد خاتمی در اجلاس مجلس خبرگان رهبری، با موضوع آفت زدایی از مراسم عزاداری، به نقل از پایگاه اطلاع رسانی رسا: <http://www.zasnews.ir>
- کلینی، محمد، اصول الکافی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵
- احسانی، ابن ابی جمهور، عوالی اللاکی، قم، انتشارات سید الشهداء، ۱۴۰۵
- نوری، حسین، مستدرک الوسائل، قم، موسسه آل البيت، ۱۴۰۸